

DOSAR NR.

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A VIII-A CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL
ÎNCHEIERE
ȘEDIȚA PUBLICĂ DIN 11.05.2023
CURTEA CONSTITUITĂ DIN :

PREȘEDINTE
JUDECĂTOR
JUDECĂTOR
GREFIER

Pe rol se află soluționarea recursurilor declarate de recurenta-reclamantă și recurentii-pârâți și

impotriva sentinței civile nr. pronunțată de Tribunalul București-Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. având ca obiect „contestație act administrativ fiscal”.

La apelul nominal făcut în ședință publică, au răspuns recurenta-reclamantă, prin avocat în baza împuternicirii avocațiale de la dosar și recurenta-nârâtă

prin consilier juridic cu delegație la dosar, lipsind intimata-pârâtă

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință care învederează instanței de judecată că, la data de 17.02.2023, recurenta-pârâtă a depus note scrise. Mai învederează că, la data de 10.04.2023, recurenta-pârâtă

a depus punct de vedere, în triplu exemplar, după care:

Curtea comunică apărătorului recurentei-reclamante un exemplar al punctului de vedere depus la dosar de recurenta-pârâtă

Pune în discuție excepția tardivității formulării precizărilor prin care recurenta-reclamantă invocă motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod procedură civilă, excepție invocată de ambele recurente-pârâte.

Reprezentantul recurentei-pârâte

solicită admiterea excepției astfel cum a fost formulată. Solicită a se avea în vedere faptul că termenul de formulare a cererii în recurs este de 15 zile de la data comunicării hotărârii. Solicită a se avea în vedere că motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod procedură civilă nu s-a regăsit în motivele de recurs depuse inițial.

Apărătorul recurentei-reclamante solicită respingerea excepției tardivității.

Solicită a se avea în vedere că nu se invocă un motiv nou de recurs. Afirmăția recurentei-reclamante în considerarea motivelor de recurs dezvoltate la paginile 15-19 din recursul formulat, cu referire la art. 430-432 din Codul de procedură civilă invocate în mod expres, se menționează și prevederile art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod procedură civilă. Prin urmare, acesta nu este un motiv nou de recurs. Calificarea juridică a motivelor invocate de recurent revine instanței de judecată or, așa cum se preciza, nu se invocă motive noi, ci doar se precizează un temei de drept pe care instanța îl va aprecia întemeiat sau nu.

Reprezentantul recurenteii-pârâte

menționează că pornind de la raționamentul apărătorului reclamantei, în această situație, cererea ar putea fi precizată de nenumărate ori, ceea ce este inadmisibil.

Curtea pune în discuție cererea formulată de recurenta-reclamantă de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 486 alin. (2) teza finală Cod procedură penală coroborat cu dispozițiile art. 10 alin. 1 din Legea nr. 241/2005 și eventuala suspendare a procesului în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se va sesiza Curtea Constituțională.

Apărătorul recurenteii-reclamante, având în vedere argumentele prezentate pe larg în cererea depusă la dosar, solicită admiterea cererii formulate de recurenta-reclamantă în raport de dispozițiile Legii de organizare și de funcționare a Curții Constituționale. Apreciază că cererea este admisibilă, fiind îndeplinite toate condițiile ce decurg din articolul 29 din Legea nr. 47/1992. Norma ce face obiectul sesizării este în vigoare, chiar dacă a suferit multe modificări, efectele continuând să se producă.

Pe de altă parte, există în mod evident o legătură de cauzalitate între dispoziția legală și criticată și soluționarea cauzei. Soluția instanței de fond se bazează tocmai pe acest text de lege criticat, iar Curtea Constituțională nu s-a pronunțat printr-o decizie prin care să constate că acest text de lege criticat este neconstituțional. S-a învederat faptul că interpretarea la care se recurge în practica judiciară prin reținerea concomitentă a celor două texte de lege este neconstituțională.

Reprezentantul recurenteii-pârâte

solicită respingerea cererii de sesizare a Curții Constituționale, avându-se în vedere motivele expuse pe larg în cuprinsul punctului de vedere depus la dosarul cauzei.

În ceea ce privește dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005 s-a indicat deja în cuprinsul punctului de vedere că aceste prevederi au făcut obiectul controlului constituțional, fiind emise trei decizii prin care Curtea a pronunțat constituționalitatea acestor prevederi.

În ceea ce privește dispozițiile art. 486 alin. (2) teza finală Cod procedură penală, de asemenea s-a precizat că nu s-a pronunțat cu privire la aceste prevederi, ci a fost avut în vedere prin raportare la alte decizii când s-a luat în discuție legalitatea prevederilor art. 488 Cod procedură penală.

În ceea ce privește suspendarea cauzei, lasă la aprecierea instanței.

Apărătorul recurenteii-reclamante, în replică la apărările reprezentantului recurenteii-pârâte

precizează că obiectul excepției de neconstituționalitate este generat de interpretarea coroborată a celor două texte de lege, interpretată în condițiile în care s-a reținut incidența art. 10 alin. (1) din Legea privind combaterea și prevenirea evaziunii fiscale, art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală devenind neconstituțional, înfrângându-se principiile evocate în cerere.

Curtea pune în discuție cererea formulată de recurenta-reclamantă de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și, în eventualitatea în care se va dispune sesizare, suspendarea în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Apărătorul recurenteii-reclamante solicită admiterea cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție așa cum a fost formulată. Dacă se apreciază că este o problemă de interpretare a legii, este utilă intervenția Înaltei Curți, iar dacă se apreciază că aplicarea celor două texte se face concomitent, atunci suntem pe tărâmul problemei constituționalității textelor.

În ceea ce privește condițiile de admisibilitate, solicită a se observa că acestea sunt îndeplinite, chestiunea supusă dezbaterii fiind invocată în fața instanței de recurs ca instanță chemată să tranșeze litigiul în ultimă instanță, chestiunea supusă dezbaterii este lămuritoare

în vederea soluționării cauzei prin raportare la argumentele reținute de instanța de fond și prin argumentele invocate de recurent prin recursul formulat, chestiunea dezbaterii este nouă, având în vedere că este generată de dispozițiile relativ noi ale Codului de procedură penală și toată practica conturată ulterior prin deciziile Curții Constituționale și chestiunea supusă dezbaterii nu face obiectul unui recurs în interesul legii pendinte la acest moment.

Apărătorul recurente-reclamante, în replică la apărările reprezentantului recurentei-pârâte

solicită respingerea cererii, pentru motivele arătate pe larg în punctul de vedere de la dosar. Solicită a se observa că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute în Codul de procedură civilă pentru a se proceda la această măsură.

Curtea reține cauza în pronunțare asupra tuturor chestiunilor puse în vedere la acest termen de judecată.

CURTEA

Având nevoie de timp pentru a delibera și pentru a da posibilitatea părților să depună la dosar concluzii scrise,

DISPUNE:

Amână pronunțarea la 25.05.2023.

Pronunțarea se va face potrivit art. 396 al. 2 C.p.c..

Pronunțată potrivit art. 402 teza a II-a Cod procedură civilă, azi, 11.05.2023.

PREȘEDINTE.

JUDECĂTOR.

JUDECĂTOR.

Pentru Judecător, ...	..... în concediu
<i>Edina</i>	....., semnează
Președintele (.....	..... npletului,

SECRETAR,

DOSAR NR. XXX

R O M Ȃ N I A
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A VIII-A CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL
ÎNCHEIERE

ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN .....
CURTEA CONSTITUITĂ DIN :

PREȘEDINTE	XXX
JUDECĂTOR	XXX
JUDECĂTOR	XXX
GREFIER	XXX

Pe rol se află soluționarea recursurilor declarate de recurenta-reclamantă XXX și recurenții-pârâți XXX și XXX împotriva sentinței civile nr. 7214/28.12.2020 pronunțată de Tribunalul București-Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. 5555/2/2019, având ca obiect „contestație act administrativ fiscal”.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de ....., fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera și pentru a da posibilitatea părților să depună la dosar concluzii scrise, a amânat pronunțarea pentru astăzi, ..., când, în aceeași constituire, a dispus următoarele:

CURTEA,

Referitor la excepția tardivității formulării precizărilor prin care recurenta-reclamantă invocă motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod de procedură civilă, Curtea constată că această excepție este neîntemeiată, pentru următoarele motive:

Potrivit art. 20 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, hotărârea pronunțată în primă instanță poate fi atacată cu recurs, în termen de 15 zile de la comunicare.

Sentința civilă nr. ...., pronunțată de Tribunalul București – Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. ...., a fost comunicată recurentei-reclamante XXX la data de ... (fila 201 în dosarul TB).

Ca atare, termenul de recurs de 15 de zile a început să curgă la data de ....., calculându-se în conformitate cu disp. art. 181 alin. 1 pct. 3 C.proc.civ., și se împlinea într-o zi nelucrătoare(...), astfel că, în conformitate cu disp. art. 181 alin. 2 C.proc.civ, ultima zi în care recursul putea fi formulat în termen era 02.12.2021, iar recurenta-reclamantă a transmis cererea de recurs pe fax la data de 30.11.2021, în interiorul termenului de recurs, așa cum rezultă din dovada aflată la fila 49 vol. I în dosarul de recurs.

Curtea constată că, deși recurenta-reclamantă și-a întemeiat în drept cererea de recurs pe dispozițiile art. 488 alin. 1 pct. 8 C.proc.civ., în dezvoltarea motivelor de recurs s-au invocat atât critici referitoare la greșita aplicare a dreptului material, cât și critici referitoare la încălcarea autorității de lucru judecat a altei hotărâri judecătorești.

Astfel, criticile expuse de recurenta-reclamantă în cadrul cererii de recurs potrivit cărora instanța de fond a nesocotit prevederile art. 430-432 Cod procedură civilă, încălcând autoritatea de lucru judecat a sentinței penale nr. .... a Curții de Apel București, sunt circumscrise motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. 1 pct. 7 C.proc.civ.

În temeiul dispozițiilor art. 22 alin. (4) C.proc.civ., instanța de control judiciar era obligată să dea motivelor de casare calificarea corectă, iar dezvoltarea motivelor expuse în cererea de recurs formulată în termenul legal permite încadrarea acestora și în motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. 1 pct. 7 C.proc.civ.

În aceste condiții, precizările depuse de recurenta-reclamantă în ședința publică de la data de 06.10.2022, prin care, în considerarea motivelor de recurs dezvoltate la pagina 15-19 din recursul formulat, cu referire la dispozițiile art. 430-432 Cod procedură civilă invocate în mod expres, a solicitat instanței de recurs să aibă în vedere că înțelege să invoce și prevederile art. 488 alin. 1 pct. 7 din Codul de procedură civilă, nu reprezintă o completare a motivelor de recurs, ci o explicitare a acestora.

În consecință, Curtea va respinge, ca neîntemeiată, excepția tardivității formulării precizărilor prin care recurenta-reclamantă invocă motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod de procedură civilă.

Curtea se va pronunța asupra cererii recurente-reclamante de sesizare a Înaltei Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, cu prioritate față de cererea aceleiași părți de sesizare a Curții Constituționale a României, întrucât excepția de neconstituționalitate invocată vizează constituționalitatea interpretării și aplicării prevederilor art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală coroborate cu prevederile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, iar problema de drept a interpretării și aplicării prevederilor legale menționate se impune a fi dezlegată mai întâi de Înalta Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Deliberând asupra condițiilor de admisibilitate privind sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reține următoarele:

I. Temeiul juridic al sesizării:

Articolul 519 din Codul de procedură civilă prevede următoarele: "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al Curteaui, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

II. Expunerea succintă a procesului:

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal la data de ..., astfel cum a fost precizată la data de ..., reclamanta XXX a solicitat, în contradictoriu cu pârâtele XXX și XXX, anularea Deciziei nr. ... emisă de Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor din cadrul ANAF în ceea ce privește punctele 1, 2, 3 și 5, anularea Deciziei de impunere nr. ... și a raportului de inspecție fiscală din data de ..., cu cheltuieli de judecată.

Prin sentința civilă nr. ..., pronunțată în dosarul nr. ..., Curtea a admis excepția necompetenței materiale a Curții de Apel București – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, invocată de pârâta Agenția Națională de Administrare Fiscală prin întâmpinare și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București - Secția de Contencios Administrativ și Fiscal.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București – Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal sub numărul de dosar ....

Soluția primei instanțe și motivele căii de atac:

Prin sentința civilă nr. ... pronunțată de Tribunalul București – Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. ..., s-a admis în parte cererea de chemare în judecată, având ca obiect contestație act administrativ fiscal, astfel cum a fost modificată; s-a anulat în parte Decizia de soluționare a contestației nr. ..., Decizia de impunere nr. ... și Raportul de Inspecție Fiscală din ... și s-au înlăturat obligațiile fiscale (TVA și impozit profit) stabilite pentru achizițiile aferente următoarelor facturi fiscale: nr. ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX, ... emisă de XXX și nr. ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... și ... emise de XXX și s-a respins în rest ca neîntemeiată cererea.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut, cu privire la implicațiile penale ale relațiilor comerciale derulate în perioada 2014 — 2015 între reclamanta XXX și XXX, că acestea au făcut și obiectul controlului antifraudă finalizat prin Procesul-verbal nr. ... al Direcției Generale Antifraudă Fiscală (f. 57-58 vol. II dosar CAB), în urma căruia a fost emisă Decizia de instituire măsuri asiguratorii nr. ... până la concurența sumei de 787.465 lei, sumă care, în vederea ridicării măsurilor asiguratorii, a fost achitată de reclamantă la data de 16.10.2015 (f. 75 vol. I| dosar CAB). La sesizarea Direcției Generale Antifraudă Fiscală s-a constituit inițial dosarul penal nr. ... al DIICOT în care reprezentantul convențional al reclamantei, numitul XXX, a avut calitatea de inculpat (f. 75 vol. I| dosar CAB). Cauza penală privindu-l pe acesta a dobândit în urma disjunerilor succesive nr.194/D/P/2018 și a fost soluționată prin sentința penală nr. ... a Curții de Apel București pronunțată în dosarul nr. ... (f. 14-33 vol. III| dosar CAB).

Prin sentința penală nr. ... a Curții de Apel București a fost admis acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat în dosarul nr. ... al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – DIICOT –Serviciul Teritorial Ploiești, între procuror și inculpatul XXX, cercetat pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. „c” și alin. (2) din Legea nr. 241/2005, cu aplic. art. 35 alin. (1) C. pen. și în baza art. 9 alin. (1) lit. „c” și alin. (2) din Legea nr. 241/2005, cu aplic. art. 35 alin. (1) C. pen. rap. la art. 10 din Legea nr. 241/2005 și art. 480 alin. (4) C. proc. pen. inculpatul Brînză Cristinel a fost condamnat la pedeapsa de 2 ani și 4 luni închisoare, iar în baza art. 10 din Legea nr. 241/2005 s-a luat act că pretențiile civile formulate de partea civilă Ministerul Finanțelor Publice - Agenția Națională de Administrare Fiscală, în cuantum de 787.465 lei debit principal și 138.987 lei obligații fiscale accesorii, reprezentând dobânzi și penalități de întârziere, au fost acoperite.

Tribunalul a apreciat că în mod corect prin raportul de inspecție fiscală s-a stabilit în sarcina reclamantei TVA suplimentar de 643.365 lei și impozit pe profit suplimentar de 424.838 lei rezultat din relațiile comerciale declarate cu XXX și că soluția dată contestației administrative sub acest aspect este legală.

Astfel, prima instanță consideră că acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat de reprezentantul legal al societății nu produce efectele pretinse de reclamantă, apreciind ca neîntemeiate susținerile reclamantei în sensul că prin sentința penală nr. ... a Curții de Apel București a fost soluționată acțiunea civilă formulată în procesul penal de ANAF, în realitate aceasta fiind lăsată nesoluționată de instanța penală în conformitate cu dispozițiile art. 486 Cod procedură penală.

Altfel spus, chiar dacă pârâta ANAF s-a constituit parte civilă în procesul penal prin adresa nr. ... cu suma de 787.465,51 lei (643.343,51 lei TVA și 144.121,00 lei impozit pe profit) și 138.987 lei obligații fiscale accesorii, reprezentând dobânzi și penalități de întârziere (f. 59 vol. I dosar CAB), acțiunea civilă a fost lăsată nesoluționată de instanța penală ca urmare a admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției încheiat de reprezentantul legal al societății reclamante, în cuprinsul hotărârii instanței penale, nefăcându-se vorbire de vreo soluție în privința acțiunii civile.

Instanța de fond a mai reținut că în cauza penală soluționată prin sentința penală nr. .... a Curții de Apel București nu s-a încheiat între inculpat și ANAF tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă, astfel că nu exista temeii pentru soluționarea acțiunii civile de către instanța penală, fiind deci incidente prevederile art. 486 alin. 2 Cod procedură penală, sentința penală nr. ... a Curții de Apel București neavând în prezenta procedură autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului rezultat din cele 32 de acte materiale constatate ca făcând parte din conținutul constitutiv al infracțiunii de evaziune fiscală.

Tribunalul a apreciat că cele stabilite în penal cu privire la achitarea pretențiilor civile prezintă relevanță doar sub aspect strict penal, pentru aplicarea cauzei de reducere a pedepsei instituite de art. 10 alin.1 din Legea nr. 241/2005, iar ipoteza aplicării art. 10 alin.1 din Legea nr. 241/2005 nu poate fi asimilată tranzacției ori acordului de mediere la care art. 486 Cod procedură penală face referire.

În aceste condiții, instanța de fond consideră că nu există în cauză autoritate de lucru judecat sub aspectul soluționării laturii civile de către instanța penală.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs atât reclamanta XXX, cât și pârâtele XXX și XXX, recursurile fiind înregistrate pe rolul Curții de Apel București-Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal la data de ..., sub nr. ....

În motivarea cererii de recurs, recurenta-reclamantă XXX a arătat că, în ceea ce privește relația contestatoarei cu XXX, un prim motiv de recurs pe care înțelege să-l invoce este acela că instanța a reținând în mod eronat că prin sentința penală nr. ... nu a fost soluționată acțiunea civilă alăturată acțiunii penale.

Raționamentul instanței de fond este viciat, în opinia recurteii-reclamante, pentru că:

-Lăsarea nesoluționată a acțiunii civile presupune o mențiune expresă în acest sens a dispozitivului sentinței penale.

-Instanța cenzurează, în fapt, sentința penală, oferindu-i configurația apreciată de ea însăși ca fiind în acord cu dispozițiile legale incidente, substituindu-se astfel unei instanțe penale de control judiciar.

- Instanța de fond apreciază ca fiind aplicabile în cauză dispozițiile art. 486 din Codul de procedură penală, cu ignorarea principiului specialia generalibus derogant.

- Potrivit art.25 din Codul de procedură penală, instanța se pronunță prin aceeași hotărâre atât asupra acțiunii penale, cât și asupra acțiunii civile.

- Potrivit art. 404 Cod procedură penală, dispozitivul trebuie să cuprindă datele prevăzute la art. 107 privitoare la persoana inculpatului, soluția dată de instanță cu privire la infracțiune, indicându-se, în caz de condamnare, denumirea acesteia și textul de lege în care se încadrează, iar în caz de achitare sau de încetare a procesului penal, cauza pe care se întemeiază potrivit art. 16, precum și soluția dată cu privire la soluționarea acțiunii civile. în caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza întâi, lit. e), f) - cu excepția prescripției, i) și j), în caz de încetare a procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prealabile, precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2) instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă.

În concluzie, ori de câte ori instanța penală a apreciază că se impune lăsarea nesoluționată a acțiunii civile, va trebui să arate acest lucru în mod expres.

Consideră că sentința de fond este viciată, fiind dată cu încălcarea legii pentru că, în lipsa unei mențiuni exprese a sentinței penale cu privire la lăsarea nesoluționată a acțiunii civile, judecătorul concluzionează în sens contrar și, mai mult, în opinia recurteii-reclamante, se substituie unei instanțe penale de control judiciar, indicând textele legale care fi trebuit aplicate în cauză, configurând forma pe care, în opinia sa, aceasta ar fi trebuit s-o îmbrace, știut fiind că o hotărâre, fie ea și viciată, nu poate fi îndreptată decât prin exercitarea căilor de atac legale.

În opinia recurentei-reclamante, este lipsit de fundament considerentul instanței de fond conform căruia această mențiune are relevanță exclusiv penală, din perspectiva aplicării cauzei de reducere pedepsei instituite de art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005, iar ipoteza aplicării art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005 nu poate fi asimilată tranzacției sau acordului de mediere la care art. 486 Cod procedură penală face referire, iar argumentele de care înțelege să se prevaleze recurenta-reclamantă derivă din inaplicabilitatea în materia reglementată de art. 10 alin 1 din Legea 241/2005 a art.486 din Codul de procedură penală din rațiuni ce se circumscriu:

(i) naturii acestor infracțiuni, scopului incriminării acestora și, mai ales, finalității reglementării unor cauze speciale de reducere a pedepsei, cum este cel prevăzut la art. 10 din Legea nr. 241/2005.

(ii) aplicării principiului specialia generalibus derogant.

A mai arătat recurenta-reclamantă că art. 10 din Legea nr. 241/2005 instituie o măsură de politică penală determinată de specificul infracțiunilor de evaziune fiscală, respectiv de necesitatea recuperării cu celeritate a sumelor datorate bugetului general consolidat.

În acest sens sunt considerentele Deciziei C.C.R. nr. 750 din 21 noiembrie 2019 paragraful 13 sau ale Deciziei nr. 179 martie 2019, unde se arată că „legiitorul este liber să acorde anumite măsuri de favoare cu caracter penal, condiționat de repararea prejudiciului cauzat, tocmai pentru a încuraja comportamentul activ al făptuitorului/ învinuitului/inculpatului în sensul diminuării consecințelor periculoase ale faptei penale săvârșite și pentru a repune în circuitul bugetar sumele de bani ce au constituit obiectul prejudiciului”.

Chemată să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor art.10 din Legea nr. 241/2005, în considerentele Deciziei nr. 179 din 28 martie 2019, Curtea Constituțională arată că „dispozițiile legale criticate reglementează cu privire la introducerea unei cauze de reducere a pedepsei, urmărindu-se facilitarea recuperării la bugetul statului a creanțelor rezultate din săvârșirea faptelor de evaziune fiscală și, corelativ, atenuarea regimului sancționator pentru persoanele care contribuie la recuperarea lor”. Astfel, „legiitorul a reglementat în art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005, o cauză de reducere a pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită în situația în care în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile. Aceasta constituie o măsură de politică penală determinată de specificul infracțiunilor de evaziune fiscală, respectiv de necesitatea recuperării cu celeritate a sumelor datorate bugetului general consolidat și nu este de natură să aducă atingere dreptului la un proces echitabil”.

Mai arată Curtea în aceeași decizie că „cel în cauză are posibilitatea de a se adresa instanțelor judecătorești, în cazul în care consideră că drepturile, libertățile sau interesele sale legitime au fost încălcate, și de a beneficia de toate garanțiile procesuale prevăzute de lege, inclusiv în ceea ce privește latura civilă a cauzei (...), astfel încât instanța va putea decide, pe baza probelor administrate și asupra laturii civile- existența, respectiv întinderea prejudiciului”. Prin urmare, în aplicarea art. 10, odată cu determinarea prejudiciului relevant sub aspectul laturii penale, se va determina pe bază de probe, întotdeauna și întinderea prejudiciului relevant sub aspectul laturii civile.

În ceea ce privește înțelesul sintagmei „acoperă integral pretențiile părții civile”, Curtea face trimitere la Decizia nr. 17 din 5 octombrie 2015 pronunțată de către Înalta Curte de Casație și Justiție-Completul competent să judece recursul în interesul legii.

Argumente similare se pot identifica și în alte decizii ale instanței de contencios constituțional, precum Decizia nr. 258 din 5 mai 2016, în care se arată că „din această perspectivă, trebuie distins între latura penală și latura civilă a procesului penal. În ceea ce privește prejudiciul ce interesează în soluționarea laturii civile a procesului penal în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală. Curtea observă că Înalta Curte de Casație și Justiție- Completul competent să judece recursul în interesul legii (..) a statuat că în cauzele penale ce au ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța

soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală".

Din cele expuse anterior, rezultă că incidența art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005 este condiționată întotdeauna de acoperirea integrală a pretențiilor părții civile așa cum sunt ele definite în Decizia nr. 17/2015 și, deci de soluționarea acțiunii civile, căci nu se poate vorbi despre pretenții civile în afara cadrului procesual al acțiunii civile.

De regulă, acestea (prejudiciul, respectiv pretențiile) sunt constatate de către organele fiscale prin actele de control pe care le întocmesc, iar ulterior, acestea sunt stabilite prin raportul de constatare fiscală sau raportul de expertiză contabilă/fiscală. Totodată, în baza probelor, instanța de judecată se va pronunța asupra existenței și întinderii acestuia.

Pentru ca instanța penală să poată reține incidența art.10 din Legea nr. 241/2015, relevante sunt pretențiile părții civile, așa cum arată în mod indubitabil norma penală.

Prin urmare, instanța penală nu va putea niciodată condamna un inculpat pentru săvârșirea unei infracțiuni de evaziune fiscală și nu va putea niciodată face aplicarea art. 10 din legea specială, fără a soluționa acțiunea civilă, adică fără a constata achitarea integrală a pretențiilor părții civile, pentru ca achitarea integrală a pretențiilor civile presupune, în mod intrinsec și invariabil, rezolvarea acțiunii civile. Lipsa din dispozitivul sentinței penale a unor prevederi cu caracter executoriu (ca de exemplu, obligă pe inculpat la plata...) nu trebuie să ducă la o altă concluzie, sintagma „ia act că au fost achitate integral pretențiile civile " având această semnificație, a soluționării acțiunii civile.

De altfel, atunci când în discuție nu sunt dispozițiile din materia acordului de recunoaștere a vinovăției, lucrurile sunt cât se poate de clare, neexistând dubii cu privire la faptul că odată cu aplicarea art. 10 din lege, instanța soluționează acțiunea civilă, luând act de faptul că pretențiile părții civile au fost integral achitate.

De remarcat aici este că, în materia evaziunii fiscale, soluționarea distinctă a acțiunii civile de cea penală, mai ales atunci când se pronunță condamnarea inculpatului nu este posibilă (nici) din considerente ce țin de legătura indisolubilă dintre cele două laturi ale procesului penal.

În cazul infracțiunilor de evaziune fiscală, atunci când se reține incidența art. 10 alin. 1 din Legea nr. 241/2005, soluționarea separată sau lăsarea nesoluționată a acțiunii civile nu este posibilă, nici în ipoteza în care se pronunță condamnarea inculpatului ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției, (și) din argumente ce decurg din aplicarea principiului specialia generalibus derogant.

Potrivit acestui principiu, norma specială care reglementează situații particulare este întotdeauna derogatorie de la norma generală care reglementează aceeași materie. Înlăturarea de la aplicare a legii generale ori de câte ori există o dispoziție specială într-o materie dată, nu trebuie să fie expresă, fiind de la sine înțeleasă, întrucât este consecința directă a principiului specialia generalibus derogant (Înalta Curtea de Casație și Justiție, secția a II-a civilă, decizia nr. 962 din 12 martie 2015).

Procedura acordului de recunoaștere a vinovăției este reglementată ca o procedură specială care derogă de la procedura de judecată de drept comun, ea neavând caracter de lege specială în raport de Legea nr. 241/2005.

Acordul de recunoaștere a vinovăției, concept nou pentru sistemul de drept românesc, este reglementat în Noul Cod de procedură penală în secțiunea dedicată procedurilor speciale, ca o formă de justiție negociată. Prin introducerea acestei instituții în noul Cod de procedură penală, legiuitorul a dorit să aducă „o schimbare radicală procesului penal român și să ofere o soluție legislativă nouă, menită să asigure soluționarea cauzelor într-un termen optim și previzibil" (a se vedea în acest sens Expunerea de motive a Proiectului Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală).

Având ca fundament esențial negocierea dintre inculpat și procuror, pedeapsa aplicată fiind rezultatul negocierii cu privire la felul pedepsei, cuantumul acesteia și modalitatea de executare, pare logică soluția la care s-a oprit legiuitorul atunci când a stabilit că, în absența negocierii pretențiilor civile concretizate într-o tranzacție sau acord de mediere încheiate cu partea civilă, instanța, admitând acordul de mediere va lăsa nesoluționată acțiunea civilă.

Numai că, rămâne de stabilit dacă prevederile art. 486 din Codul de procedură penală sunt aplicabile în ipoteza în care instanța pronunță condamnarea pentru evaziune fiscală a inculpatului care a achitat integral pretențiile părții civile, făcând aplicarea art. 10 din Legea nr. 241/2005.

În Nota de fundamentare a Legii nr. 241/2005, rezultă că această lege a fost adoptată ca lege specială din rațiuni de sistematizare și coerență legislativă, ea sancționând ca infracțiuni faptele contribuabililor legate de modul de administrare a unor taxe, impozite, contribuții și alte sume datorate bugetului consolidat al statului.

De aici, decurge caracterul de lege penală specială a Legii nr. 241/2005, cu aplicare prioritara, pornind de la criteriul conținutului și al sferei de incidență, acesta conținând norme de drept substanțial și de procedură cu caracter special, așa cum arată Instanța Supremă în Decizia Î.C.C.J. nr. 17/2016.

Pornind de la cele expuse, se poate afirma că, rațiunea primordială pentru care legiuitorul a reglementat ipoteze sancționatorii precum cea din art. 10 a fost achitarea la bugetul statului a sumelor evazionate, adică achitarea integrală a pretențiilor părții civile (principal și accesorii), în timp ce rațiunea primordială a legiuitorului în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției a fost condamnarea inculpatului în baza unei proceduri abreviate, având la baza negocierile dintre procuror și inculpat, latura civilă și, implicit realizarea pretențiilor părții civile fiind trecute în plan secund, ele urmând a fi tranșate, tot prin negociere, sub forma tranzacției sau acordului de mediere.

Însă, pornind de la rațiunea care a stat la baza legiferării celor două instituții (cea reglementată de art. 486 Cod procedură penală și cea a ipotezei prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005), rezultă, din punctul de vedere al recurente-reclamante, incompatibilitatea dintre cele două proceduri, în ceea ce privește soluțiile care pot fi date acțiunii civile, cu consecința aplicării prioritare a legii speciale, respectiv a Legii nr. 241/2005. În cazul reținerii incidenței art. 10 din Legea nr. 241/2005, esențială este achitarea integrală a pretențiilor părții civile, de aceasta depinzând individualizarea faptei, stabilirea gradului de pericol social concret și, nu în ultimul rând, aplicarea sancțiunii penale, considerente din care nu se poate concepe plasarea pretențiilor părții civile în plan secund, așa cum este cazul în ipoteza acordului de recunoaștere a vinovăției. De altfel, acesta a fost și scopul „concesiei” legiuitorului, care a ales să fie mai blând cu inculpatul care achită integral pretențiile părții civile.

De altfel, în cazul evaziunii fiscale, nici nu este posibilă, din punct de vedere legal, încheierea unor tranzacții sau acorduri de mediere, știut fiind că acestea sunt acte juridice de dispoziție și încheierea lor valabilă este condiționată de existența unor drepturi de care părțile pot să dispună. Or, în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală, având în vedere natura dreptului lezat, Ministerul Finanțelor nu va putea niciodată să consimtă la „concesii și renunțări reciproce”, în timp ce medierea are un domeniu strict reglementat prin Ordinul nr. 1757/ din 28 iunie 2019, inaplicabil în speța. Acesta este un alt motiv pentru care, în opinia recurente-reclamante, în prezența art. 10 din Legea nr. 241/2005, niciodată nu va putea fi reținută în mod legal, incidența art. 486 alin 2, textul legii speciale conceput pentru rațiuni ce exced domeniului de aplicare al art. 486 alin 2, urmând a fi aplicat cu prioritate. De altfel, în același sens sunt și dispozițiile art. 28 alin 3 din Legea contenciosului administrativ.

La data de .... recurenta-reclamantă XXX a depus cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, chestiunea supusă dezbaterii fiind, dacă, în ipoteza pronunțării unei soluții

de condamnare a inculpatului care achită integral pretențiile părții civile, în condițiile art. 10 alin 1 din Legea 241/2005, ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției în condițiile art. 478 și următoarele din Codul de procedură penală, sunt incidente prevederile art. 486 alin 2 din Codul de procedură penală.

III. Dispozițiile de drept intern care formează obiectul sesizării:

Art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (în redactarea anterioară modificării prin Legea nr. 55/2021-forma în vigoare la data pronunțării sentinței penale nr. ... a Curții de Apel București), avea următorul conținut: „(1) În cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la primul termen de judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile, limitele prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate.”

Art. 486 alin. (2) Cod de procedură penală prevede: „(2) În cazul în care instanța admite acordul de recunoaștere a vinovăției și între părți nu s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă. În această situație, hotărârea prin care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției nu are autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului în fața instanței civile.”

IV. Analiza condițiilor de admisibilitate privind sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept:

Potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă sunt instituite o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată;
2. instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
3. cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
4. soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;
5. chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă și să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Primele trei condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, iar Curtea investit cu soluționarea recursului potrivit dispozițiilor art. 96 pct. 3 și art. 483 alin. (4) din Codul de procedură civilă urmează să soluționeze cauza în ultimă instanță prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești care, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă, este definitivă.

Cât privește admisibilitatea sesizării din perspectiva celei de-a patra condiții privind ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, Curtea reține că procedura sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept are o natură juridică sui generis, care se circumscrie unui incident procedural ivit în cursul procesului al cărui obiect îl constituie chestiunea de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei.

În jurisprudența sa anterioară, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reținut în mod constant că obiectul sesizării l-ar putea constitui atât o chestiune de drept material, cât și una de drept procedural dacă, prin consecințele

pe care le produce, interpretarea și aplicarea normei de drept au aptitudinea să determine soluționarea pe fond a cauzei, rezolvarea raportului de drept dedus judecății.

În consecință, Curtea apreciază ca fiind îndeplinită și condiția ca de lămurirea chestiunii de drept prezentate să depindă soluționarea pe fond a cauzei, întrucât modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 coroborate cu art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală constituie problema fundamentală pusă în discuția instanței de control judiciar în analiza recursului formulat de recurenta-reclamantă.

În opinia Curții, chestiunea de drept identificată prezintă și caracter de noutate, având în vedere că este generată de dispozițiile relativ noi ale Codului de procedură penală și de practica conturată ulterior prin deciziile Curții Constituționale, iar problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unei jurisprudențe constante. Astfel, achitarea de către inculpat integral a pretențiilor părții civile, ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției, în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală, urmată de efectuarea de către organul fiscal a unui raport de inspecție fiscală în baza căruia sunt stabilite în sarcina contribuabilului/persoanei impozabile obligații suplimentare datorate bugetului de stat este un fenomen în continuă creștere, iar textele legale a căror interpretare se solicită pot primi mai multe interpretări diferite ce necesită lămurirea prin mecanismul hotărârii prealabile. Din verificările efectuate s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept instanța supremă nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

În consecință, Curtea apreciază ca fiind îndeplinite cerințele de admisibilitate prevăzute de art. 519 C.proc.civ.

V. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept:

Recurenta-reclamantă XXX este cea care a apreciat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu dezlegarea chestiunii de drept, susținând că, în ipotezele specifice în care stabilirea întinderii prejudiciului este un element esențial în încadrarea juridică a faptei, în stabilirea regimului sancționator, așa cum este cazul reglementat de art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005, pronunțarea unei soluții de condamnare a inculpatului fiind precedată, în mod obligatoriu, de o analiză pe fond a acestora și de determinarea lor pe baza materialului probator administrat în cauză, art. 486 alin 2 din Codul de procedură penală este exclus de la aplicare.

Susține că a interpreta acest text în sensul incidenței lui în cazul special reglementat de art. 10 Legea nr. 241/2005 ar însemna legitimarea încălcării principiului autorității de lucru judecat a hotărârilor definitive de condamnare pronunțate în condițiile art. 478-488 Cod procedură penală și, pe cale de consecință, a principiului securității juridice.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, astfel cum au fost modificate prin art. 79 pct. 2 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial nr. 515/14 august 2013: „în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute la art.8 și 9, dacă pe parcursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile, limitele prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate”.

Observând succesiunea diverselor forme ale textului legal adoptate de-a lungul timpului, remarcă recurenta-reclamantă că în perioada de referință pentru analiză, în textul art. 10 (forma în vigoare în intervalul 1 februarie 2014-4 aprilie 2021 și care interesează speța), sintagma folosită este cea de „pretențiile părții civile”. Și pentru că aceeași normă (lege specială ce conține norme de drept substanțial, dar și norme de procedură cu caracter special), a omis să definească acest concept, a revenit această sarcină Înaltei Curți de Casație și Justiție și instanței de control constituțional.

Astfel, în considerentele Deciziei nr. 1084/8 septembrie 2009, instanța constituțională reține că „cuantumul prejudiciului cauzat este cel care rezultă din actele dosarului și, anume din rechizitoriu sau din actele financiar contabile existente la dosar. Nu se poate susține că prejudiciul cauzat ar avea un quantum variabil în funcție de pretențiile pe care le avansează partea civilă la diferite termene de judecată și de modalitatea de calcul al acestora pe care o adoptă partea civilă. De asemenea, se reține că stabilirea „în concreto” a prejudiciului cauzat aparține procurorului de caz”.

Relevante în context sunt și considerentele Deciziei nr. 179 din 28 martie 2019 în acord cu care Curtea reține că „dată fiind natura infracțiunilor prevăzute de art. 8 și art. 9 din Legea nr. 241/2005 la care face trimitere art.10 din aceeași lege, în aceste cauze este parte civilă este întotdeauna statul român, iar dacă partea civilă mărește sau micșorează întinderea pretențiilor și ulterior primului termen de judecată, până la terminarea cercetării judecătorești în primă instanță, nu înseamnă că textul legal criticat este lipsit de eficacitate, deoarece o eventuală mărire acestor pretenții trebuie, pe de-o parte, dovedită și, pe de altă parte, posibilitatea instanței de a face aplicarea art.10 alin 1 este condiționată numai de acoperirea pretențiilor părții civile astfel cum au fost ele exprimate și stabilite până la primul termen de judecată”, în același sens sunt și argumentele expuse în par.53 din Decizia nr. 867/2021 în care se arată explicit că „prejudiciul” este circumscris unui quantum dovedit al pretențiilor.

În lumina argumentelor expuse mai sus, recurenta-reclamantă consideră că, indiferent de conceptul utilizat (prejudiciu cauzat sau pretențiile părții civile, definite în acord cu Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 17/2015), atunci când instanța penală va face aplicarea art. 10 alin 1, reținând existența unei cauze de reducere a pedepsei, pretențiile părții civile vor trebui (i) întotdeauna dovedite, la fel cum ele vor trebui (i) exprimate/aduse la cunoștința instanței/inculpatului până la primul termen de judecată.

Dacă procedura urmată în fața instanței penale este cea de drept comun, hotărârea instanței penale va avea întotdeauna autoritate de lucru judecat, inclusiv cu privire la întinderea prejudiciului.

Lucrurile diferă însă, atunci când procedura urmată în fața instanței care pronunță o condamnare în baza art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005 nu este cea de drept comun, așa cum este cazul „Acordul de recunoaștere a vinovăției”, reglementat de art. 478 și următoarele din noul Cod de procedură penală ca o formă de justiție negociată.

Potrivit art. 486 alin 2 teza finală, în această situație, hotărârea prin care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției nu are autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului în fața instanței civile, instituindu-se o excepție de la autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale de condamnare cu privire la întinderea prejudiciului, așa cum am arătat mai sus, deși în cazul aplicării art.10 alin 1 din Legea nr. 241/2005, întinderea acestuia constituie un element esențial în încadrarea juridică a faptei, a regimului sancționator, influențând implicit legalitatea aplicării pedepsei .

Jurisprudența Curții Constituționale definește în mod amplu acest principiu esențial al ordinii de drept, recurenta-reclamantă invocând Decizia nr. 102 din 17 februarie 2021, paragraful 34, paragrafele 37-38.

Pomind de la cele expuse mai sus, rămâne de stabilit dacă excepția instituită de art. 486 alin 2 teza finală Cod procedură penală, este justificată de motive substanțiale și imperioase, atunci când ea ar trebui extinsă asupra unei hotărâri de condamnare date pe fondul aplicării art.10 alin 1 din Legea nr. 241/2005 și deci, când întinderea prejudiciului este nu doar un element de tipicitate al infracțiunii, dar și un element esențial pentru stabilirea regimului sancționator aplicabil, cu efect direct asupra principiului legalității pedepsei.

Dacă anterior modificărilor survenite prin O.U.G. nr. 18/2016 (ca urmare a declarării neconstituționalității art. 484 alin 2 și art. 488 din Codul de procedură penală prin efectul Decizia nr. 235 din 7 aprilie 2015 că urmare a excluderii persoanei vătămate, părții civile și a

părții responsabile civilmente de la audierea în fața instanței de fond), s-ar fi putut susține justificarea acestei excepții, dat fiind „caracterul negociat” al acestei proceduri, context în care latura penală a procesului urma să fie „tranzată” prin efectul negocierii dintre procuror și inculpat, rezultatul acesteia urmând a fi cuprins în acordul de recunoaștere a vinovăției, în timp ce latura civilă „a conflictului” urma a fi „tranzată” prin negocierea dintre inculpat și partea civilă prin încheierea unui acord de mediere sau a unei tranzacții, văzând și faptul că persoanei vătămate, părții civile și a părții responsabile civilmente nu le era recunoscută posibilitatea de a influența în vreun fel rezultatul „negocierii” dintre inculpat și procuror, acestea urmând să-și valorifice pozițiile în fața instanței civile, dacă n-au ajuns la un acord de mediere sau n-au încheiat o tranzacție cu inculpatul, odată cu aceste modificări, constituționalitatea și convenționalitatea acestei soluții legislative nu se mai susține.

Anterior modificării prin O.U.G nr. 18/2016, art. 488 alin 1 și 2 din Codul de procedură penală avea următorul cuprins:

(1) împotriva sentinței pronunțate potrivit art. 485, procurorul și inculpatul pot declara apel, în termen de 10 zile de la comunicare.

(2) împotriva sentinței prin care acordul de recunoaștere a fost admis, se poate declara apel numai cu privire la felul și cuantumul pedepsei ori la forma de executare a pedepsei.

Chemată să analizeze conformitatea art. 484 alin 2, a art. 488 alin 1 și 2 cu prevederile constituționale, Curtea Constituțională decide că art. 488 din Codul de procedură penală, precum și soluția legislativă cuprinsă în art. 484 alin 2 din Codul de procedură penală care exclude persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente de la audierea în fața instanței de fond, sunt neconstituționale. Reiterând în mare parte argumentele Deciziei nr. 482 din 9 noiembrie 2004, Curtea subliniază că „în cazul în care persoana vătămată formula pretenții pentru repararea prejudiciului material suferit ca urmare a săvârșirii infracțiunii, aceasta cumula două calități procesuale: calitatea de parte vătămată și calitatea de parte civilă. Aceste două părți ale procesului penal se aflau într-o situație identică, și anume în situația unei persoane lezate prin săvârșirea infracțiunii, ceea ce justifică existența „interesului legitim” la care se referă art. 21 din Constituție”. În același context, mai reține Curtea că „părții civile și celei responsabile civilmente nu le este străin interesul pentru soluționarea laturii penale a procesului, în condițiile în care de existența faptei penale și de a vinovăției inculpatului judecat în cauză depinde și soluționarea laturii civile a procesului, acestea fiind și rațiunile pentru care, potrivit dreptului comun (art. 409 alin 1 din C.p.p.) părții civile îi este recunoscut dreptul de a face apel în ceea ce privește latura penală și civilă a cauzei, iar partea responsabilă civilmente poate apel în ceea ce privește latura civilă, iar referitor la latura penală, în măsura în care soluția pronunțată influențează soluționarea laturii civile”.

Pornind de la aceste argumente, recurenta-reclamantă consideră că, în urma acestor modificări, subiectele cărora le-a fost negată participarea în fața instanței de judecată, pot acum avea un rol activ cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției, inclusiv cu privire la aspectele cu relevanță penală de natură să influențeze soluționarea acțiunii civile, putându-se opune inclusiv admiterii acestuia, cu consecința revenirii la procedura de drept comun, invocând argumente circumscrise încadrării juridice a faptei și, implicit, limitelor în care a fost determinat prejudiciul, context în care nu se mai justifică instituirea unei excepții de la autoritatea de lucru judecat cu privire la întinderea prejudiciului stabilită în hotărârea de condamnare.

În opinia recurentei-reclamante, în acest mod, părții civile căreia i-au fost achitate integral pretențiile civile- conform art. 10 alin 1 din Legea nr. 241/2005- i se oferă un remediu suplimentar de natură să complinească eventualele carențe ale atitudinii procesuale din procesul penal care nu vor putea sancționate de instanța civilă, motivat de lipsa de autoritate de lucru judecat cu privire la întinderea prejudiciului, determinată la rândul ei, de absența unei tranzacții sau acord de mediere, deși inculpatul a achiesat la acestea, achitându-le în mod voluntar.

Sintetizând, în configurația actuală a acordului de recunoaștere a vinovăției, nu pot fi identificate elemente care să justifice lipsa autorității de lucru judecat cu privire la întinderea prejudiciului, în cazul condamnării inculpatului cu reținerea art. 10 din Legea nr.241/2005 prin prisma lipsei de garanții oferite părții vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente în cadrul acestei proceduri abreviate.

Argumentele de mai sus sunt susținute și considerentele expuse la pct. 44 din Decizia nr. 235/2015, Curtea reținând că „din perspectiva acordului de recunoaștere a vinovăției, persoana vătămată și partea civilă sunt persoane lezate în drepturile lor prin săvârșirea infracțiunii. Totodată, săvârșirea aceleiași infracțiuni afectează și drepturile patrimoniale ale părții responsabile civilmente. Aceste aspecte justifică interesul legitim al acestor participanți în procesul penal pentru aflarea adevărului”. Or, atâta timp cât legea oferă tuturor participanților sus referiți, posibilitatea de a participa la desfășurarea procedurii în fața primei instanțe (aceasta având un caracter contradictoriu), de a apela hotărârea prin care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției, inclusiv sub aspectul laturii penale, nu se justifică inegalitatea de tratament între ipoteza unei hotărâri de condamnare dată în procedura comună, și una dată ca urmare a admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției, din perspectiva autorității de lucru judecat asociată părții ce privește întinderii prejudiciului.

Recurenta-reclamantă consideră că, a condiționa puterea de lucru judecat cu privire la întinderea prejudiciului de formalizarea unui acord de mediere sau a unei tranzacții cu statul, partea vătămată căreia i-au fost achitate integral pretențiile civile, în condițiile prevăzute de art. 10, ar avea semnificația condiționării producerii unui efect fundamental al hotărârii judecătorești, garantat constituțional, de un eveniment imposibil de realizat (pentru că, datorită naturii juridice a prejudiciului specific infracțiunilor de evaziune fiscală-sume datorate bugetului de stat- partea vătămată nu va fi niciodată titulara unui drept de care să poată dispune, deci nu va putea niciodată tranzacționa cu privire el). Dreptul statului de a renunța la unele din sumele ce se cuvin bugetului de stat, adică „de a face concesi” sau „de a media” cu privire la același obiect se va naște întotdeauna din lege și nu va îmbrăca niciodată forma acordului de mediere sau a tranzacției la care face referire art. 486 din Codul de procedură penală.

În ipoteza infracțiunilor de evaziune fiscală, atunci când inculpatul optează pentru aplicarea cauzei de reducere a pedepsei prevăzute de art. 10, achitând integral prejudiciul cauzat (pretențiile părții civile), nici măcar principiul celerității desfășurării procesului penal nu justifică soluția prevăzută de art. 486 alin 2 din Codul de procedură penală, întrucât, dată fiind importanța determinării acestuia în vederea încadrării juridice a faptei și a regimului sancționator, acesta nu va presupune verificări ulterioare/suplimentare circumscrise laturii civile, respectiv pretențiilor părții civile, prejudiciul cauzat prin încălcarea unei norme penale fiind unic, neavând o măsură variabilă în funcție de dimensiunea penală sau civilă a procesului penal, iar prin termenul limită stabilit de legiuitor pentru achitarea pretențiilor părții civile în vederea aplicării cauzei de reducere a pedepsei, este satisfăcută și această exigență, concomitent cu cea vizând repararea prioritara a prejudiciului cauzat prin comiterea infracțiunii de evaziune fiscală.

Recurenta-pârâtă XXX a considerat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, arătând că nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art. 519 C.proc.civ., întrucât sesizarea recurteii-reclamante nu privește o chestiune de drept și nici nu este îndeplinită condiția ca soluționarea cauzei să depindă de lămurirea chestiunilor de drept puse în discuție.

Recurenta-pârâtă XXX a solicitat respingerea sesizării ÎCCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, considerând că, în cauza de față, cerințele impuse de art. 519 din Codul de procedură civilă nu sunt îndeplinite, atât timp cât chestiunea de drept nu prezintă o dificultate în rezolvare, textul de lege în discuție este complet, clar, concis, așa încât o interpretare corectă a prevederilor în vederea soluționării cauzei impune realizarea unei analize de conținut, fiind atributul exclusiv al instanței să soluționeze cauza cu

judecata căreia a fost investită, aplicând în acest scop mecanismele de interpretare a actelor normative, consacrate doctrinar și jurisprudențial, inclusiv principiul dreptului de acces la justiție prevăzut de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și corelarea lor cu alte dispoziții legale, în ipoteza în care cele prezente nu sunt complete și această corelare este permisă.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată cu privire la dezlegarea chestiunii de drept:

Principalul element care stă la baza sesizării este reprezentat de divergența de opinii în ceea ce privește hotărârile de condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni de evaziune fiscală, respectiv dacă, în ipoteza pronunțării unei soluții de condamnare a inculpatului care achită integral pretențiile părții civile, în condițiile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției, hotărârea penală are sau nu autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului în fața instanței civile.

Nu a fost identificată jurisprudență a Secțiilor a VIII-a și a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal ale Curții de Apel București în care problema de drept menționată să fi fost direct și explicit analizată, însă la nivel teoretic există două opinii.

Într-o opinie, împărtășită de instanța de fond, s-a apreciat că acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat și achitarea pretențiilor civile prezintă relevanță doar sub aspect strict penal, pentru aplicarea cauzei de reducere a pedepsei instituite de art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, iar ipoteza aplicării art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 nu poate fi asimilată tranzacției ori acordului de mediere la care art. 486 Cod procedură penală face referire, într-o astfel de situație acțiunea civilă fiind lăsată nesoluționată de instanța penală, în conformitate cu dispozițiile art. 486 alin. (2) Cod procedură penală.

Potrivit celei de-a doua opinii, care este și opinia recurentei-reclamante din prezentul dosar, s-a susținut că în ipoteza pronunțării unei soluții de condamnare a inculpatului care achită integral pretențiile părții civile, în condițiile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, hotărârea penală are autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului în fața instanței civile.

În sprijinul acestei opinii s-a invocat inaplicabilitatea art. 486 din Codul de procedură penală în materia reglementată de art. 10 alin (1) din Legea 241/2005, din rațiuni ce se circumscriu naturii infracțiunilor de evaziune fiscală, scopului incriminării acestora și, mai ales, finalității reglementării unor cauze speciale de reducere a pedepsei, cum este cea prevăzută la art. 10 din Legea nr. 241/2005, cât și ca urmare a aplicării principiului specialia generalibus derogant. Prin urmare, instanța penală nu va putea niciodată condamna un inculpat pentru săvârșirea unei infracțiuni de evaziune fiscală și nu va putea niciodată face aplicarea art. 10 din legea specială, fără a soluționa acțiunea civilă, adică fără a constata achitarea integrală a pretențiilor părții civile, pentru ca achitarea integrală a pretențiilor civile presupune, în mod intrinsec și invariabil, rezolvarea acțiunii civile.

În ceea ce privește opinia instanței de trimitere, completul de față nu are conturată opțiunea cu privire la interpretarea ce trebuie adoptată, luând în calcul aplicarea oricăreia dintre cele două opinii incidente.

În concluzie, în viziunea Curții, tocmai existența celor două opinii conturate asupra acestei probleme, cu argumente apreciate drept importante în ambele variante, justifică sesizarea Înaltei Curți pe calea mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Prin urmare, constatând întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 C.proc.civ., Curtea, în temeiul art. 520 alin. 1 C.proc.civ., va sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă, în ipoteza pronunțării unei soluții de condamnare a inculpatului care achită

integral pretențiile părții civile, în condițiile art. 10 alin. 1 din Legea nr. 241/2005 (forma în vigoare la data de 20.11.2018), ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției în condițiile art. 478 și următoarele din Codul de procedură penală, sunt incidente prevederile art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală”.

În temeiul art. 520 alin. (2) C.proc.civ., Curtea va suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept specificate.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:**

Respinge ca neîntemeiată excepția tardivității formulării precizărilor prin care recurenta-reclamantă invocă motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 7 Cod de procedură civilă.

Sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă, în ipoteza pronunțării unei soluții de condamnare a inculpatului care achită integral pretențiile părții civile, în condițiile art. 10 alin. 1 din Legea nr. 241/2005 (forma în vigoare la data de 20.11.2018), ca urmare a admiterii unui acord de recunoaștere a vinovăției în condițiile art. 478 și următoarele din Codul de procedură penală, sunt incidente prevederile art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală”.

Suspendă judecarea recursului până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept specificate.

Cu drept de recurs pe toată perioada suspendării, în ceea ce privește măsura de suspendare a judecării.

Pronunțată astăzi, 25.05.2023, prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței.

**PREȘEDINTE,
XXX**

**JUDECĂTOR,
XXX**

**JUDECĂTOR,
XXX**

**GREFIER,
XXX**